

Orgaan van de Bond van
Hervormde Mannenverenigingen op Gereformeerde Grondslag

de *hervormde* vaan

75^e jaargang · nr 12 · december 2015

pagina 4

bijbelstudie o.t.:
**De zonde van
David**

pagina 8

bijbelstudie n.t.:
**Geestelijke
strijd**

pagina 14

Serie Tien Geboden:
Tweede gebod

1e voorzitter: Ds. W. Westland
Bonkelaarsplein 46, 3363 EL Sliedrecht
T 0184 636920 • dswwestland@hotmail.com

2e voorzitter: Ds. J.P. Nap
Dorpsstraat 180, 6741 AR Lunteren
T 0318 483717 • dsjpnep@hetnet.nl

1e secretaris: Ds. J. van Dijk
Callunalaan 12, 6721 HA Bennekom
T 0318 304955 • ds.j.vandijk@hetnet.nl

2e secretaris: Dhr. C.D. Groenendijk
Koolmees 35, 2986 VB Ridderkerk
T 0180 423817 • c.d.groenendijk@hetnet.nl

1e penningmeester: Dhr. C. Oosterom
Jan van Aemstelstraat 7, 3411 XK Lopik
T 0348 551496 •
account.c.oosterom@planet.nl

2e penningmeester: Dhr. J. van Capelleveen
Valleistraat 60, 3901 RT Veenendaal
T 0318 516930 • jvancapelleveen@solcon.nl

Lid: Ds. E. de Mots (commissie 25+)
Joh. Willem Frisostraat 38, 7462 GX Rijssen
T 0548 519549 • e.de.mots@solcon.nl

Lid: Ds. J.H. Lammers (Themadagen)
Pelikaan 34, 2986 TB Ridderkerk
T 0180 424636 • j.h.lammers@hetnet.nl

Lid: Ds. A.D. Goijert (Redactie-adres)
Tijgervlinder 44, 3863 GP Nijkerk
T 033 8446241 • a.goijert3@upcmail.nl

Overlijdensberichten:
J. Bout & Zn., Postbus 3, 1270 AA Huizen
E info@boutdruk.nl (o.v.v. Herv. Vaan)

Mutaties: Schriftelijk melden aan het Bonds bureau
Bestuurswijz. moeten naar de 1e secretaris

Adres administratie:

Hervormd Bonds bureau, Beatrixstraat 20a,
3862 DB Nijkerk • T 033 - 2456699
E bonds bureau@filtnet.nl
Bankrek.nr. NL08RABO0377871559
t.n.v. Herv. Mannenbond op G.G. te Nijkerk

Openingstijden Hervormd Bonds bureau:
Maandag t/m donderdag van 8.30 - 11.30 uur.
Vrijdag gesloten.

*Voor al onze activiteiten zie onze agenda op
www.hervormdemannenbond.nl*

inzenden kopij januari-nummer

De kopij voor het januari-nummer moet vóór
20 december bij de drukker (info@boutdruk.nl)
aanwezig zijn.

**In verband met de Kerstvakantie is het
BONDSBUREAU GESLOTEN van
maandag 21 december 2015 t/m vrijdag 1 januari 2016**

inhoud

Meditatie	3
Bijbelstudie o.t.	4
Bijbelstudie n.t.	8
Van de voorzitter	11
In the picture	11
Serie Tien Geboden (2e gebod)	14
Organisatienieuws	17
Boekbesprekingen	17
Overlijdensberichten	18
Inhoudsopgave 2015	19

Góds ontzetting: brón van Kerst?!

n.a.v. Jesaja 59: 16a: *Omdat Hij zag dat er niemand was, ontzette Hij Zich*

Kent God *ontzetting*? Weet Hij van *verbijstering*? Waarover dan? Jesaja komt ermee.

Gods ontzetting komt diep weg uit Zijn hart! Het zegt ons dat God geráákt is!

Dat heeft te maken met wat Hij *zag*. Tot 2x toe staat dit in Jes. 59: *En de HEERE zag het*. Wat *zág* God dan? Wat beroert Hem? Dat maakt het tekstverband ons wel duidelijk.

Het onrecht, het recht dat is teruggeweken, de waarheid die op straat struikelt.

M.a.w.: de leugen regeert! En in vers 7 lezen we van onschuldig bloedvergieten!

Dát ziet de HEERE! Ik schrijf nu bewust *ziet*! Is het namelijk in 2015 veel anders?

We kunnen Jesaja 59 zo toepassen op onze tijd. Om maar wat te noemen:

Miljoenen mensen op de vlucht voor oorlog en geweld, de IS-praktijken, bomaanslagen....

Dood en verderf zaaiende terroristen, leugen en bedrog, liquidaties midden op straat, enz, enz.

De HEERE ziet het! En niet alleen dat, Hij zag nog iets. En dat is nog aangripend!

Want dat grijpt Hem *Zélf* aan! Hij zag ook dat er *niemand* was. Zo staat het in de tekst.

Waar de HEERE ook keek en zocht, er is niemand die schone handen heeft. Vrijuit gaat!

Niemand vormt een uitzondering op wat God ziet. Dus ook Zijn eigen Verbondsvolk niet!

Van hetzelfde laken een pak! Geen haar beter

dan wie en wat dan ook! Óók dat geldt ons.

In Romeinen 3 keert dat *niemand* terug: *Er is niemand rechtvaardig, ook niet één. Er is niemand die verstandig is, er is niemand die God zoekt(...). Er is niemand die goeddoet, er is zelfs niet één.* Met u en mij is het nog geen duizendste millimeter beter.

God ziet dat er *niemand* is die in deze toestand verandering kan brengen! Echt *niemand*!

En dat doet heel veel met de HEERE! Want dan valt dat kernachtige woord: ontzétting. God is er diep door geraakt! Hij vindt alles wat Hij ziet maar niet gewoon!? Helemaal niet! Alle onrecht en bloedvergieten. Leugen en bedrog. Dat laat Hem niet koud maar ráákt Hem!

Er is een God in de hemel, Die bewogen is met een wereld in nood! En wat doet Hij dan?

Giet Hij Zijn toorn erover uit? Reageert Hij net zoals Amerika en het Westen op IS reageren?

Met geweld? NEE, NEE en nog eens NEE! Het brengt Hem er juist toe om heil te brengen!

Geen onheil maar heil! Laten we dat meteen maar in een Naam gieten: de Naam Jezus!

Die Naam zit in het Hebreeuwse heil verbor-gen: *Jézus! Zijn arm bracht heil, d. i. Jezus aan!*

Het bracht Hem ertoe Zijn Eniggeboren Zoon

te géven! Hem te sturen naar déze wereld.....

Joh. 3: 16: *Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn Eniggeboren Zoon zond!*

Anders gezegd: de Heere Jezus komt weg uit het hart van Gods ontzetting! Zijn verbijstering!

Dat is nu de Bron van Kerst! Zoals Zacharias het zingt na de geboorte van Joh. de Doper.

Het zijn de *innige gevoelens van barmhartigheid van onze God*. Dat geeft die ontzetting aan!

Gods ontzetting klinkt door en komt tot ons in het Kerstevangelie. In de Heere Jezus Christus

In Zijn liggen in de kribbe maar ook in Zijn hangen aan het kruis. Mag ik het zo zeggen: Daar zit een 'ontzette God' achter! God Die zag dat er *niemand* was en daarom Jezus gaf.

Raakten we er al stuk van?! HEERE, wat bent U in Uw Zoon toch bewogen met mij?!

Of blijven we er nog onbewogen onder? Koud?

Hoe kan het? Dat ligt toch niet aan Hem?

Laat Hij Zich niet eens over óns hoeven

ontzetten: dat wij Zijn ontzetting niet serieus namen!

Weet u: Gods ontzetting leidde zowel bij Maria als Zacharias, herders, enz. tot ontzetting.

Ze zagen allen door het geloof iets van Gods ontzetting. Niet alleen over de gevallen wereld

Maar vooral ook over hen zélf. In de komst

van de Heere Jezus 'hoorden' ze Gods ontzetting.

Ze zongen er onder andere van op deze manier: *Die met ons lot bewogen!* Zingen we al mee?!

4

Ds. J.H. Lammers

bijbelstudie o.t.

David 7 De zonde van David

2 Samuël 11 en 12

2 Samuël 11 David en Bathseba

De achtergrond van deze geschiedenis is de oorlog tegen de Ammonieten. David stuurt bij het aanbreken van het nieuwe jaar Joab en zijn manschappen met hem en heel Israël erop uit om te strijden tegen de Ammonieten

en de stad Rabba (tegenwoordig Amman, de hoofdstad van Jordanië) te belegeren. David blijft echter in Jeruzalem.

Hoort het niet bij een koning om mee te strijden? Zou David gestreden hebben, dan zou hij niet in de verleiding komen, waar-

mee hij geconfronteerd wordt. We zien dat David vergeet wat zijn plicht is. Uit het één vloeit het ander voort. Het verwaarlozen van je plicht leidt tot luiheid. David staat na zijn middagslaapje op van zijn slaappleaats (11: 2). Hij geeft de voorkeur aan de rust en de luxe in het paleis boven de strijd op het slagveld. Op het dak maakt David een wandeling. Om te bidden? Daar horen we niets van. David kan vanaf het dak ver kijken. Hij ziet een vrouw die zich aan het wassen is, om zich van haar onreinheid te zuiveren (11: 4), dat wil zeggen na de menstruatie (Lev. 15: 19-24). Het is een knappe vrouw, zonder kleding. Het oog van David wordt erdoor gevangen. De begeerte wordt gewekt door wat er via het oog binnen komt. We zouden David het advies willen geven: Kijk toch een andere kant uit. Richt je op iets anders. Maar David blijft kijken. En dan is er geen houden meer aan. Om te voorkomen dat we in zonde vallen, is een biddend leven nodig. De zonde is er nooit in één keer, het begint klein en groeit langzamerhand (Jacobus 1: 13-15). David wordt door zijn verlangens geheel in beslag genomen.

Als David via een bode navraag doet, hoort hij dat de vrouw die hij ziet, Bathseba heet. Zij is de dochter van Eliam en de kleindochter van Achitofel (23: 34). Ook is zij de vrouw van Uria, een Hethiet, die zich bekeerd heeft tot de God van Israël. Uria is één van de beste strijders van David (23:29). David krijgt nog de gelegenheid om het gevaar af te wenden, als hij uit de mond van de bode hoort dat de knappe vrouw die hij ziet, een getrouwde vrouw is.

David camoufleert echter zijn geraffineerde plan. Het heeft er de schijn van dat hij geïnteresseerd is in het welzijn van het gezin van

Uria. Ze wordt door boden opgehaald. Als ze bij hem komt, slaapt hij echter met haar. Daarna keert ze terug naar huis. Na enige tijd laat Bathseba aan David weten dat ze zwanger is (12: 5). Hoe zal David het probleem dat zich aandient, oplossen? Het gaat van kwaad tot erger. In de kanttekening van de Statenvertaling lees ik: 'Hij valt door zijn vleselijke verblindende en des duivels verleiding van de ene zware zonde in de andere'.

David laat Uria thuis komen en denkt dat hij gemeenschap zal hebben met zijn vrouw. Het zal erop lijken dat het kind dat geboren zal worden, van Uria is. Maar Uria slaapt bij de ingang van het huis van de koning. Hij ziet af van seksuele gemeenschap met zijn eigen vrouw. Dat hij geweten heeft wat er met zijn vrouw gebeurd is, is onwaarschijnlijk. Op de vraag van David waarom hij niet naar huis gaat (12: 10), antwoordt hij dat hij dat niet doet terwijl het leger in het open veld zijn kamp heeft opgeslagen. De Hethiet beschaamt de koning. Het helpt zelfs niet, als David hem dronken voert (12: 13).

Dan laat David Uria terugkeren naar het slagveld met een brief voor Joab. Hij wil dat Uria in de voorste gelederen strijdt (12: 14,15). Het gaat, zoals David zich voorneemt (12: 16-25). Uria sneuvelt. Joab speelt het gemene spel met David mee. Na de rouwtijd, die waarschijnlijk zeven dagen duurt (Gen 50: 10; 1 Samuël 21:13), wordt Bathseba de vrouw van David en ze baart een zoon.

We horen niet wat er in het hart van Bathseba omging. Heeft ze zich verzet? Of was ze onmachtig tegenover het plan van David? Of is ze gestreeld dat een rijke en machtige man iets in haar ziet? David blijft hoe dan ook de verantwoordelijke persoon. De Heere heeft vanuit de hemel gezien wat David stiekem

heeft gedaan. Niets is voor Hem verborgen. Hoofdstuk 11 eindigt met de woorden: 'Maar wat David gedaan had, was slecht in de ogen van de Heere (11: 27).' David heeft het tiende (niet begeren), het zevende (niet echtbreken) en het zesde gebod (niet doden) overtreden. De Heere is heilig. Zijn toorn wordt door de zonde van David ontstoken.

2 Samuël 12 Het berouw van David

David leeft gedurende een jaar alsof er niets aan de hand is. Je vraagt je af: zal David het Woord van God gelezen hebben? Zal hij zijn knieën hebben gebogen? Zal hij naar het heiligdom zijn gegaan? Ik heb de indruk van wel. We zijn er blijkbaar toe in staat om een dubbel leven te leiden.

Als de Heere niet zou ingrijpen, zou David in zijn zonde gebleven en zelfs omgekomen zijn. Maar de Heere zoekt David op om hem van de dwaalweg terug te brengen. De Heere stuurt de profeet Nathan (12: 1). De profeet is eerder gekomen met de goede boodschap dat de goedertierenheid van de Heere van hem niet zal wijken (2 Samuël 7). De profeet komt nu met een ontdekkende boodschap. Nathan vertelt het verhaal van twee mannen. Een rijke en een arme. De rijke had heel veel schapen en runderen. Maar de arme had slechts een enkel klein ooilam. Het was als een kind voor hem. Toen er een reiziger bij de rijke man kwam, nam hij het ooilam van de arme man en bereidde een maaltijd (12: 1-4). Als David hiervan hoort, wordt hij heel boos. Hij zegt: 'Zo waar de HEERE leeft, voorze-ker, de man die dat gedaan heeft, is een kind des doods! (12: 5).' David is streng voor een ander en mild voor zichzelf. David denkt dat het over een ander gaat. Nathan zegt vervolgens tegen David: 'U bent die man! (12: 7)....' En: 'Waarom hebt U dan het woord van de

HEERE veracht door te doen wat slecht is in Zijn ogen.'

David hoort de aanklacht. Hij ontwaakt uit de bedwelming van de zonde. Het staat hem ineens helder voor ogen wat hij gedaan heeft. Hij kijkt nu naar het gebeuren met de ogen van God. Hij ziet de zonde in zijn afschuwelijke-lijkheid. Hij heeft niet alleen gezondigd tegen een mens, maar Hij heeft gezondigd tegen de Heere.

David zegt niet tegen de profeet: hoe durf je zoiets tegen mij te zeggen? Hij verzet zich niet. Hij buigt voor het woord van de Heere. Hij belijdt: 'Ik heb gezondigd tegen de Heere.' Vervolgens horen we uit de mond van Nathan: 'De HEERE heeft ook uw zonde weggenomen, u zult niet sterven (12: 13).' Gaat dit niet te snel? Het is voor te stellen dat u dat denkt. Maar de belijdenis van David is niet een goedkope. Hoe ik dat weet? Uit de psalmen die David gezongen heeft n.a.v. deze gebeurtenis. In Psalm 32 blijkt hoe David

David in gebed (Rembrandt)

wegkijnde, omdat hij zijn zonde verzwegen. In Psalm 51 horen we hoe diep het berouw is: 'Want ik ken mijn overtredingen, mijn zonde staat mij voortdurend voor ogen. Tegen U, U alleen heb ik gezondigd, ik heb gedaan wat kwaad is in Uw ogen (vers 5, 6).'

David ontvangt vergeving in de weg van schuldbelijdenis. De Heere rekent hem de ongerechtigheid niet toe. Hoe is het mogelijk. Niet om zijn schuldbelijdenis, maar alleen om het offer dat de Heere Jezus, de meerdere David, in de volheid van de tijd brengt. Zeggen we dat er niemand is die goed is, dan is er toch één en dat is de Heere Jezus. Jezus heeft in Zijn onbegrijpelijke liefde onze zonde op zich genomen. Hij is tot zonde gemaakt opdat wij die vol zonde zijn, zouden worden rechtvaardigheid van God in Hem (zie 2 Korinthe 5: 21).

Intussen zondigt een kind van God niet goedkoop. De zonde van David is vergeven, maar de gevolgen blijven. Er komt onheil over zijn huis (12: 11). Dat blijkt vooral door zijn eigen zonen Ammon, Absalom en Adonia (zie 2 Samuël 13 en 1 Koningen 1). Er wordt met de Heere gespot. Het kind dat geboren wordt, wordt ziek en sterft (12: 15-23). Spreekt David de verwachting uit dat hij het kind na de dood zal weerzien (vers 23)? Er wordt een tweede kind geboren. David noemt hem Salomo. Vanaf vers 26 wordt de draad van 10: 7v weer opgenomen.

Waarschuwing en troost

Waarom staat de donkere bladzijde van David in de bijbel? Tot onze waarschuwing. Wees bang voor de zonde. Wen nooit aan de zonde, ook al denkt de hele wereld om u heen er anders over. Vertrouw u zelf nooit. Bang zijn voor de zonde, al voor de eerste stap.

Bang voor het denken aan de zonde en het zien van de zonde. Dat de zwarte bladzijde van David genoemd wordt, is ook tot onze troost. Hebt u gezondigd op seksueel gebied? Wat u gedaan hebt, is niet meer ongedaan te maken. Het drukt u neer. Er is echter hoop, zelfs voor de grootste der zondaren. David zingt: 'Dan zal ik overtreders uw wegen leren en zondaars zullen zich tot U bekeren (Psalm 51: 15).' David bedoelt met deze woorden: als er redding is voor iemand zoals ik, kan het ook voor u. We mogen elkaar bemoedigen met deze woorden: 'Als wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid (1 Johannes 1: 9).'

Gespreksvragen

1. Een bekend gezegde luidt: Ledigheid is des duivels oorkussen. Wat wordt ermee bedoeld?
2. Pornoverslaving komt veel voor, ook in kerkelijke kring. Hoe is dit te voorkomen? Wat moet iemand doen die pornoverslaafd is?
3. Hoe kunnen wij een Nathan zijn voor elkaar?
4. Spreek er met elkaar over wat Psalm 51 ons te zeggen heeft.
5. Een kind van God zondigt niet goedkoop. Wat betekent dat?
6. Welk beeld heeft de wereld vaak van de kerk? Hoe is het te voorkomen dat er van de kerk een karikatuur wordt gemaakt? Hoe kunnen we mensen winnen voor het Evangelie (zie Heidelberger Catechismus vr. en antw. 86)?
7. Wat wil het zeggen, dat de naam van Bathseba genoemd wordt in het geslachtsregister van de Heere Jezus (Mattheüs 1: 6)?

Ds. C.H. Bijl

bijbelstudie n.t.

Geestelijke strijd

Romeinen 7 : 14–26

Om het heel bekende hoofdstuk 7 van de Romeinenbrief te verstaan, moeten er heel wat stappen gezet worden. In dit gedeelte wordt tot in het diepst doorgrond hoe de zonde van de mens en de werking van Gods Geest zich verhouden. Het is belangrijk om te zien dat Paulus het heeft over de gelovige en zijn geestelijke strijd. Dikwijls wordt dit hoofdstuk uitgelegd als een beschrijving van het leven voor de wedergeboorte. Alsof Paulus ons zou vertellen hoe het was toen hij nog niet geloofde. Er komt diepgang in dit hoofdstuk als we doorkrijgen dat Paulus in de tegenwoordige tijd spreekt. Omdat hij in de tegenwoordige tijd spreekt, is er geen reden om te zeggen dat datgene waarover hij spreekt in dit hoofdstuk iets van het verleden zou zijn.

8

Nu Paulus de Heere kent door geloof en bekering, belijdt hij toch dat hij niet het goede doet, maar dat hij doet wat hij liever niet wil. Het gaat heel duidelijk over de geestelijke strijd in het leven van de gelovige (zie ook Gal. 5: 17). “Hét kenmerk van het geestelijk leven is niet dat de overwinningen van de Geest veelvuldiger zijn dan die van het vlees, hét kenmerk is, *dat deze strijd in ons überhaupt bestaat*”. (K.H. Miskotte)

Het tweede wat belangrijk is, dat is de betekenis van het woord vlees. Vaak denken we dat vlees slaat op het lichaam en geest slaat op onze ziel of onze geest. Alsof onze geest al een stuk beter is geworden. Zo bedoelt Paulus de tegenstelling niet.

Als Paulus in vers 14 spreekt over vlees, dan heeft Paulus het over ons totale menszijn.

Ons lichaam, ons denken, ons spreken en ons zijn, dat alles is vlees. Vlees wil dan zeggen: Tegen God in het geweer, geneigd tot zonde. Calvijn zegt in zijn uitleg dat we juist door de werking van de Heilige Geest erachter komen wie we zijn. Hij zegt in zijn commentaar: “Dan echter, wanneer de wil van een gelovige mens door de Geest van God gedreven wordt tot het goede, openbaart zich daar duidelijk de verdorvenheid van de natuur, die zich hardnekkig verzet en streeft naar hetgeen daartegen strijdt”.

Vers 14

Vers 14 begint met de wet. Die is geestelijk. In vers 12 kwam dat al naar voren. De wet is van God en dus goed en heilig. Met de gelovige is het geheel anders. Het is de gelovige die daar belijdt: “Ik ben vleselijk”. Dat niet alleen, “ik ben verkocht onder de zonde”. Zoals een slaaf

verkocht is en een heer dient, zo ben ik ook. Ik doe steeds de zonde. Rom. 7: 14 zegt: Ik als totaal mens ben verkocht onder de zonde.

Het is met name Kohlbrugge die in een preek en briefwisseling grote nadruk legt op deze uitleg. Wij zijn niet wat ons lichaam betreft verkocht onder de zonde. We zijn niet voor een deel verkocht onder de zonde en voor een deel al een heel eind geestelijk op weg. We zijn helemaal verkocht onder de zonde. De diepgang is dat de gelovige dit zegt. De actualiteit in dit gedeelte is dat we niet een beetje goed en een beetje zondig zijn. De radicaliteit is dat we als mens geheel en al onder de zonde liggen.

Het is zelfs zo dat ik dingen doe die ik helemaal niet wil. Het is zelfs zo erg dat ik het vaak niet doorzie. Het is moeilijk om goed door te hebben wat we doen.

Vers 14 - 19

Om dat te benadrukken mag het ons opvallen dat de verzen 14-17 herhaald worden in de verzen 18-22. Paulus zegt dubbelop dat hij vleselijk is en dat in zijn vlees niets goeds woont (14 en 18). Hij zegt twee keer dat hij iets teweeg brengt, maar dat niet ziet en doorgrond. Blijkbaar trapt hij steeds in de val zonder het te doorzien (15 en 18b). Ook zegt Paulus dubbelop dat hij niet doet wat hij wil en doet wat hij haat (15b en 19). In vers 17 en 19 horen we hem zeggen dat hij dat niet zelf doet, maar de zonde die in hem woont. Blijkbaar is de zonde zo machtig dat we er aan toegeven.

Wel vier keer komt het woord teweegbrengen naar voren. Blijkbaar kunnen ook de gelovigen niet het goede teweeg brengen, want ze

doorzien het niet (15). De zonde is niet ver weg, maar in mij en brengt het verkeerde (17). Het lukt niet om het goede teweeg te brengen (18). Doe ik dat zelf? Nee, de zonde die in me woont brengt het verkeerde te weeg (20).

Nu zou iemand kunnen zeggen: "Paulus is toch tot geloof gekomen, hoe kan hij dan zeggen dat hij vleselijk is?" In vers 17 horen we Paulus zeggen dat de zonde die in hem woont dit doet. Hij wil wel anders, want de Heilige Geest heeft een nieuw begin in hem gewerkt. Ondanks dat nieuwe begin (bekering), is de zonde machtig en woont er in hemzelf als mens niets goed. Ook na zijn bekering is hij niet ineens een goed of half-goed mens geworden.

Als een samenvatting luidt het in vers 21 dat hij een wet, een zekere wetmatigheid in zichzelf vindt. Hij wil wel het goede doen, maar het lukt niet. Dat steeds weer het verkeerde doen, is vlees. Paulus schrijft dit allemaal niet om zich te verontschuldigen en de zonde de schuld te geven. Immers, in vers 14 zei hij al dat hijzelf vleselijk en dus vijandig is. Hij laat deze diepe gang wel zien om straks te kunnen laten horen hoe groot de verlossing is. Kohlbrugge zegt in dit verband dat we opwaarts zien en alles van Christus verwachten.

Vers 20 - 23

Toch is er wel een verlangen om het goede te doen. De innerlijke mens verheugt zich in de wet van God. De Heilige Geest bewerkt het verlangen naar de wet en de geboden van de Heere. We denken dan aan Psalm 119 waar voortdurend wordt gezongen van het doen van Gods geboden.

Hoe dat verlangen er komt? Dat is vanuit de innerlijke mens, zegt Paulus. Dat is niet het goede in mensen, maar de Heilige Geest die in mensen werkzaam is. In Efeze 3: 16 wordt dit uitgelegd. Calvijn zegt: 'Overigens behoort men dit "willen" en "niet willen" toe te schrijven aan de Geest, die in gelovigen de eerste plaats moet behouden'.

In vers 23 gaat Paulus verder over het nieuwe dat in zijn leven is ontstaan. In zijn verstand is iets nieuws. Van Gods kant is in de mens, die totaal vlees en afkerig is, een nieuw begin ontstaan. Het woord verstand moeten we in dit geval niet verwarren met ons denkvermogen, maar het is ons binnenste waar we onze keuzes maken. Het is de plaats waar God ingrijpt. Op die plaats, daar waar we onze keuzes maken, gaat de Heilige Geest mensen trekken om God te dienen. Door de inwerking van Gods Geest kan Paulus in vers 22 bijvoorbeeld zeggen dat hij een behagen heeft aan Gods wet.

In vers 22 en 23 komt wel vier maal het woord 'wet' naar voren. Het heeft wel verschillende betekenissen. Het is: (1) de wet van God, (2) de wet die mijn vlees me oplegt om te zondigen, (3) de wet van mijn inzicht, dat is: de Heilige Geest die een nieuw begin maakt, (4) de wetmatigheid van de zonde.

Na alles wat in de voorgaande hoofdstukken over de wet gezegd is, wordt het duidelijk dat Gods wet goed is, maar dat er in ons mensen een wet is die Gods goede wet gevangen wil nemen en ons bij God vandaan wil trekken. Wat een ellende!

Vers 24 - 26

Hoe blijf je staande, wie zal verlossen? Hoe zal het ooit komen tot de vrijheid en de volledige aanbidding? Paulus roept het uit dat zijn totale bestaan aan de dood is onderworpen. Door de zondeval is de dood niet alleen letterlijk, aan het einde van het leven, maar ook een geestelijke dood. De geestelijke dood blijft als slavendrijver ons ophitsen tegen God. Zolang we leven, is deze strijd er.

Voordat in vers 26 een samenvatting van dit gedeelte klinkt waarin hij nog een keer zegt dat hij met het vlees de zonde dient en met het verstand de wet van God, klinkt de dank. Vers 25 is een dank naar God. Een dank en lofprijzing die in het volgende hoofdstuk nog luider gaat klinken. Maar nu al: dank aan God dat door Jezus Christus er verlossing zal komen. Dat is het geloof dat zich aan de Heiland, de volmaakte Heere, vastklampt.

Gespreksvragen

1. Wat maakt het uit of Paulus in dit gedeelte spreekt van zijn tijd voor de bekering of dat zoals in de uitleg het gaat over zijn leven met de Heere na zijn bekering?
2. Waarom blijft gedurende het gehele leven van de gelovige deze strijd aanwezig? Herkennen we iets van de geestelijke worsteling waar Paulus van spreekt?
3. Als we herkennen wat Paulus schrijft, wat moeten we dan doen? Hoe gaan we met deze strijd om?
4. Wat hebben vers 24 en vr. en antw. 42 van de Heidelbergse Catechismus met elkaar te maken?
5. Na de worsteling van vers 14-24, komt in vers 25 de dank. Hoe komt het dat Paulus dan ineens God kan danken?

van de voorzitter

Ds. W. Westland

Dit is het laatste nummer van het jaar 2015. We leven naar het Kerstfeest toe. Ook nu mogen we ons weer verwonderen over de grote liefde van onze God. Het is de eeuwige liefde van de Vader, dat Hij Zijn Zoon naar de aarde zond om verloren zondaren te redden. Het is de onbegrijpelijke liefde van de Zoon, dat Hij wilde komen in deze donkere wereld om Zijn middelaarswerk te volbrengen. En het is de diepe liefde van de Heilige Geest, die de geboren Christus in ons hart wil binnendragen, zodat we leren zeggen: Mijn Heere, mijn Zaligmaker. Ik wens u van harte toe, dat u zo werkelijk Kerstfeest mag vieren. De Heere beware ons er voor, dat in de drukte van deze dagen de blijde boodschap aan ons voorbij zou gaan. Of dat er in ons Kerstfeestvieren een zekere sleur ervaren wordt. De Heere geve, dat de aloude boodschap voor u en mij weer verrassend nieuw zal zijn! Na Kerstfeest komt de Jaarwisseling. We kij-

ken terug in de wereld om ons heen, maar ook in ons persoonlijk leven. Het was een bewogen jaar. We denken aan de terreur-aanslagen, waarbij vele slachtoffers waren. En ik noem de grote stroom van vluchtelingen, die Europa bezig hield. Een bewogen jaar, wellicht ook in uw familiekring. Als uw vrouw wegviel, of een ander familielid. Laten we in alle omstandigheden onhoog zien naar de Heere. Bij Hem is kracht en troost om in verdriet en zorg verder te kunnen.

En wanneer we zien op het vele, dat de Heere ons gaf in het afgelopen jaar, dan mogen we zeggen met de profeet Jeremia: „Het is de goedertierenheid van de Heere, dat we niet omgekomen zijn, dat Zijn barmhartigheid niet opgehouden is. Nieuw zijn ze elke morgen. Groot is Uw trouw!”

*Ik wens u mede namens het bestuur
gezegende Kerstdagen en een goede Jaarwisseling.*

11

in the picture

Ds. P. Molenaar

Religie in Lunteren door de eeuwen heen

Expositie

Op 22 oktober werd in de Oude Kerk in Lunteren de expositie 'Religie in Lunteren door de eeuwen heen' van Museum Oud Lunteren (tegenover de Oude Kerk) geopend. Prof. Dr. W. van Leussen heeft bij die opening de geschiedenis op een heldere

wijze weergegeven, als samenvatting van zijn boekje 'Religie in Lunteren', dat bij de opening gepresenteerd werd. Er was een muzikale bijdrage van het Molukse kerkkoor. Verder waren er 'overpeinzingen' van Dr. H. Vreekamp en ondergetekende. Dr. Vreekamp heeft op een boeiende en interessante wijze

de wortel van het heidendom en de kerstening van de Veluwe en van Lunteren blootgelegd. Op die expositie is veel te zien van de kerk in Lunteren door de eeuwen heen. Tot 16 januari 2016 is deze expositie te bezichtigen. Alle zeven kerken hebben hun aandeel geleverd voor deze expositie, van Hervormd, in alle kleuren, tot de r.-k.-kerk toe. Ook de Molukse kerk heeft haar aandeel geleverd. Het is een mooi en positief resultaat geworden. Natuurlijk ben je als Lunteraan daarop best een beetje trots. Waarom ik in deze rubriek hierover schrijf? Omdat er ook bijzondere momenten uit de geschiedenis van onze Nederlandse Hervormde Kerk geëxposeerd worden. Zo wordt bijzondere aandacht gegeven aan de plaats van ds. I. Kievit en ds. G. Boer, die de Hervormde gemeente van Lunteren met ere hebben gediend. Zij hebben landelijk zeer veel voor de Nederlandse Hervormde Kerk betekend in de kerkelijke discussie over het belijden. Daarnaast krijgen ook dr. O. Noordmans en dr. G. Oorthuys een belangrijke plaats, omdat zij na hun emeritaat gewoond en gewerkt hebben in Lunteren. Zij zijn van grote betekenis geweest voor de Nederlandse Hervormde Kerk. Dr. Oorthuys heeft nog pastoraal werk verricht in de tijd van ds. van Schuppen. Ook krijgt de Lunterse Kring veel aandacht, die in Lunteren vergaderde in de Tweede Wereldoorlog en duidelijk kerkelijk verzet aantekende tegen het Naziregiem. Daarbij was o.a. de bekende dr. J. Koopmans betrokken. In Lunteren werd vaak in het geheim vergaderd. Opvallend dat dit ook in Lunteren gebeurde, waar ook de NSB-landdagen op de Goudsberg gehouden werden!

Goede instructie!

Dr. W. van Leussen, die tot onze Hervormde Gemeente in Lunteren behoort en ook deel

uitmaakt van de stuurgroep van de expositie, heeft dus n.a.v. deze expositie een instructief boekje geschreven met verschillende illustraties, dat als titel draagt 'Religie in Lunteren door de eeuwen heen' (uitgegeven door Museum Oud-Lunteren, inhoud 160 blz. prijs: €7,50). Hij heeft op een duidelijke wijze kort en bondig de kerstening van de Veluwe en de hoofdmomenten in de plaatselijke Lunterse kerkgeschiedenis beschreven. Wat te zien is in het museum, wordt helder weergegeven in het boekje. Zo worden bijvoorbeeld de theologische ontwikkeling van ds. H.J. van Schuppen en de gevolgen ervan voor de gemeente beschreven. Ook de kerkelijke scheuring van 2004 in de Nederlandse Hervormde kerk, waardoor de PKN ontstond en het grootste deel aanvankelijk in Lunteren opging in de HHK, wordt zuiver vermeld met de aantekening, dat er ondanks de droefheid over deze scheuring aan beide kanten, nog verschillende dingen gezamenlijk gebeuren. De verdeling van de kerkelijke goederen heeft men in Lunteren- en dat is wel uniek!- in een goed gezamenlijk overleg in een Commissie van Overleg opgelost, waardoor er een goede verdeling, zij het wel met veel pijn, heeft plaats gevonden, zonder bijzondere bemiddeling van de toen synodaal ingestelde Commissie van Bijzondere Zorg! Uiteraard wordt ook de geschiedenis van de andere kerkverbanden besproken. Bijzonder is ook de bijdrage over Mr. Dr. J.J. Ozinga (Gereformeerde Kerk), die een grote plaats heeft ingenomen in Nederlands Indië na de Tweede Wereldoorlog. Vermeldenswaard is ook, dat in Lunteren geen echte doleantie heeft plaats gevonden. Men is destijds niet meegegaan met de doleantie. Interessant om dit alles te bezichtigen op de expositie en nog eens na te lezen in het boekje!

Geestelijke genadepositie

De geschiedenis van de buurtschappen van Lunteren, waarin ik me wat verdiept heb, waren voor mij leerzaam. Opvallend is dat in Lunteren van toepassing is, wat Prof. Dr. S. van der Linde eens zei, dat er om de zeventig jaar vaak wel bepaalde geestelijke ervaringen waren in de kerk der Reformatie. In Lunteren is zo de invloed voelbaar geweest van de Nijkerkse beroeringen in 1749. Zo vond zeventig jaar later in 1820, de tijd van ds. Moorrees in Nijkerk, weer een geestelijke ervaring plaats, die ook zijn weerslag vond in Lunteren en haar buurtschappen. De prediking was in de 19^e eeuw in Lunteren zeer mager. Niet vrijzinnig maar wel zeer rationeel, meer de 'Groninger richting'. De oude kerkboeken in de Oude Kerk bevatten de Evangelische Gezangen, die volgens overlevering toen bijna uitsluitend werden gezongen. Opvallend was dat er toen gezelschappen waren in de buurtschappen, waar dus de zaken van het geestelijk leven besproken werden. Zo was in het begin van de 19^e eeuw W.H. Coster oefenaar, die uitgever was van een werk van Hellenbroek, in de buurtschap de Valk. Verder is bekend dat in het Nederwoud op enkele boerderijen de bekende oefenaar Wulfert Floor, evenals zijn neef Jacobus Floor, heeft 'geoefend'. Soms voor een gezelschap van 300 personen, zoals de bronnen vermelden. De officiële kerkbesturen, die bang waren voor uitwassen probeerden dit te verhinderen, maar vrijwel zonder resultaat. In Lunteren gingen die bijeenkomsten vooral op boerderijen gewoon door. God werkte in die tijd krachtig door in bekeringen. Zo kwam o.a. Hendrikus Roelofsen van de boerderij Groot Batelaar, behorend tot een wat liberale familie, op 17-jarige leeftijd tot bekering. Zelf bezocht hij daarna de kerkdiensten in Ede, niet in Lunteren, waar hij

geen geestelijk voedsel ontving, zoals hij zei. Hij deed belijdenis bij ds. W. R. Kalshoven in Ede, die een bevindelijke lijn had in de prediking. De eerste oefening heeft hijzelf in het Nederwoud gehouden op de boerderij 'de Kuit' in 1880. Roelofsen werd Hervormd oefenaar en is de grondlegger geweest van het kerkelijk leven in Ederveen. Later is hij predikant geworden bij de Kruisgemeenten. Ook kwam Hendrik van Schothorst (opa van de collegae Looijen uit Amersfoort en Veldhuijzen uit Putten) tot bekering, die later oefenaar werd en veel geestelijke invloed had in onze omgeving. Hij staat ook op een paneel afgebeeld in het museum.

Wat leren die gezelschappen en ook de oefeningen die op boerderijen gehouden werden ons nu? Dr. O. Noordmans heeft gezegd in Het Weekblad der Nederlandse Hervormde Kerk (1941): "Ons volk bezat vroeger een rijke beoefenings-literatuur, die nu verouderd is. Maar heeft het er wel iets voor in de plaats gekregen, dat het helpt "de trappen des geestelijke levens te bestijgen? Zijn wij niet wat zorgeloos, vergeleken bij vroegere geslachten en vergeten wij misschien ook het aanleggen van de geestelijke wapenrusting, waarvan de apostel spreekt?" ik noem ook Prof. Dr. M.J.A. de Vrijer: "Zij bleven veelszins in hun conventikels ingepakt. Ze lieten op de boerenhofsteden de Oefeningen van de Neerlangbroeker landbouwer Wulfert Floor, die diep en sober en naar hun hart over het verborgen leven schreef". Tenslotte noem ik een stelling van Prof. dr. W.J. op 't Hof, n.a.v. zijn promotie in 1987: "Het Piëtisme (hij bedoelde daarmee o.a. de geloofsbevinding PM) heeft zich internationaal, interconfessioneel en interseculair gemanifesteerd". De geloofsbevinding in onze omgeving zou ik kunnen omschrijven

Ds. J. van Dijk

Serie Tien Geboden

Het tweede gebod

“U zult voor uzelf geen beeld maken, geen enkele afbeelding van wat boven in de hemel, of beneden op de aarde of in het water onder de aarde; u zult zich daarvoor niet neerbuigen en die niet dienen, want Ik, de HEERE, uw God, ben een na-ijverig God, Die de misdaad van de vaders vergeldt aan de kinderen, aan het derde en vierde geslacht van hen die Mij haten, maar Die barmhartigheid doet aan duizenden van hen die Mij liefhebben en Mijn geboden in acht nemen”

Exodus 20 vers 4-6

De uitleg

In het tweede gebod geeft God aan op welke manier Hij gediend wil worden. Hoe dat is? We mogen geen beeld van Hem maken. Dat is allereerst gezegd tegen Israël. Het was voor hen verleidelijk om een beeld van God te maken, omdat de heidenvolken dat ook deden met hun goden. Waarom zij wel en Israël niet? God wil dat Zijn volk anders zou zijn dan de andere volken. Bovendien: hoe zouden ze

bloed van Christus. Eigenwillige liturgische moderniteiten en verwennende ego-preken zijn vaak maar tien jaar houdbaar. De gezonde geloofsbevinding overstijgt echter de kerk der eeuwen. De Heilige Geest werkt juist door de eenvoud, door de dwaasheid van de prediking. Verbondsmatig is het daarom om steeds onderscheidenlijk te preken en op te roepen tot bekering. Dat ervaren we nog, in Lunteren en overal kerk-breed, in verbondenheid met de kerk der eeuwen. Een wonder dat er nog een kerk is. We bidden: “Kom Schepper Geest, doorwaai ook onze hof!”

een beeld van God kunnen maken? Wie is God? Mozes zegt in Deuteronomium 4, dat Israël geen beeld van God kan maken, want ze hebben nooit een gelijkenis van Hem gezien. Ze hebben God Zelf nooit gezien. Hoe kunnen ze dan een beeld van Hem maken? Wie dat wel doet, produceert een beeld van God waarin men z'n eigen voorstellingen over God verwerkt. Of men vergelijkt God met één van de goden van de andere volken. Kijk maar

als Israel een gouden kalf laat maken. Hoe komen ze daarop? Dat nemen ze over van Egypte. Maar is God af te beelden door een kalf? Iedere afbeelding van de God van Israel is een degradatie voor Hem. God is zó groot! Daarom staat er bij: we mogen niets gebruiken van wat in de hemel, op de aarde en in het water is om daarmee een beeld van God te maken.

Dat is als tweede tegen ons gezegd: wij mogen geen beeld van God maken. Tegen ons? Wij denken wellicht: “met dit gebod heb ik geen moeite, want wij hebben geen beelden van God, noch in de kerk, noch thuis, waar we voor knielen”. Inderdaad, wij maken geen beelden van God, maar hebben wij niet onze eigen voorstellingen over God? In een psychiatrische inrichting moeten mensen wel eens tekeningen maken en kleuren. Dan kunnen hun begeleiders zich een beeld vormen, waar de patiënt innerlijk mee bezig is. Als wij een tekening zouden maken over God, hoe zou u en ik God tekenen? Als een Boeman, die elk ogenblik ons kan verdelgen als Zijn toorn je treft? Of als een vriendelijke Man, Die alles goed vindt en van Wie we geen kwaad te duchten hebben? Of als een God Die met Zijn ene Hand de genade uitdeelt, maar er zoveel voorwaarden aan verbindt, dat Hij het met Zijn andere hand weer terugneemt? Of als een God Die willekeurig mensen uitkiest en als je er bij bent, heb je het getroffen, anders heb je pech? Als een God Die een verbond met je aangaat en probeer er zo goed mogelijk naar te leven, je bent niet perfect, maar doe je best, dan laat God je niet buiten staan? Als een God Die met de jaren milder wordt en wat Hij vroeger bestraftte aan zonden, daar knijpt Hij nu Zijn ogen een beetje voor toe? Welke godsbeelden leven er onder ons? Wat dat betreft ontkomt niemand

aan de zonde van zich een beeld maken van God. Hoe zit dat? In Genesis 1 vers 26 lezen we dat God mensen schiep naar Zijn beeld en Zijn gelijkenis. Het omgekeerde gebeurt nu: wij scheppen ons een God naar ons beeld en naar onze gelijkenis. De volgorde van God is omgekeerd en wij mensen zitten op de stoel van God. God moet zijn zoals wij ons Hem voorstellen!

Het Woord van God is beslissend

Hoe krijgen we het juiste zicht op Wie God is? Lees de uitleg van de catechismus over dit gebod in zondag 35. Wat opvalt is dit: God laat weten wie Hij is door de levende verkondiging van Zijn Woord. De nadruk ligt op het Wóórd van God. Kijk je naar de teksten waarmee de catechismus dit onderbouwt, dan springt er één tekstgedeelte uit. Dat is Romeinen 10. Lees dat eens voor uzelf. Daar staat dat als we God aanroepen, dan moeten we weten Wie Hij is? Hoe kom je dat te weten? Door de prediking en de verkondiging van Gods Woord. Heel belangrijk is hoe in prediking en pastoraat, in de opvoeding en in de gemeente verteld wordt wie God is. Dat we het goede godsbeeld over God doorgeven. Wat is het goede Godsbeeld? Dat mag de HEERE Zelf zeggen, Wie Hij is. Ja toch, Hij weet toch Wie Hij is. Lees Exodus 34 vers 6-7: “toen de HEERE bij hem (Mozes) voorbij kwam, riep Hij (de HEERE Zelf): HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, geduldig en rijk aan goedertierenheid en trouw, Die goedertierenheid blijft bewijzen aan duizenden, Die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft, maar Die de schuldige zeker niet voor onschuldig houdt en de ongerechtigheid van de vaders vergeldt aan de kinderen en kleinkinderen, tot in het derde en vierde geslacht”. Zo ben Ik, zegt de HEERE.

Wat hebben wij te doen? Zie Exodus 34 vers 8: Mozes knielt voor deze HEERE, Die rijk is in genade en trouw, goedheid en liefde, maar ook rechtvaardig als we ons niet tot Hem bekeren. Knielen, voor deze God: dat heeft met bekering te maken, wij van de stoel van God af, God op Zijn stoel, onze eigen voorstellingen over God kruisigen en God deze God laten zijn, zoals Hij Zich in Zijn Woord aan ons bekend maakt. Daarvoor hebben wij de leiding van de Heilige Geest nodig, Die ons inzicht geeft wie God is en dat wij het goede beeld over God aan elkaar doorgeven. Het Woord van God is beslissend en zegt ons Wie God is!

Vermaning

Aan het slot zegt de HEERE, dat Hij een na-ijverig God is en de zonde van de vaderen vergeldt aan de kinderen, tot in het derde en vierde geslacht, die Hem haten. Na-ijverig kan met jaloers vertaald worden. Maar omdat het woord “jaloers” een negatieve klank heeft, zou ik dat niet doen. Na-ijverig kun je het beste vertalen, zo las ik, met: gekrenkt voelen in Zijn recht. God is gekrenkt in Zijn recht als wij zelf bepalen hoe wij Hem zullen dienen en ons daarbij door onze eigen voorstellingen van God laten leiden. Hij noemt dat “haten”. Hatens is achter stellen. Dus die de HEERE achter stellen bij onszelf en anderen voor laten gaan vóór de Heere. Dat neemt de HEERE niet! Hij heeft er recht op, dat wij Hem dienen naar Zijn Woord, waarin Hij Zich aan ons bekend maakt en Hem de eerste plaats geven. Daarom staat deze waarschuwing en vermaning hier bij het tweede gebod. Want als het dienen van de HEERE hier fout gaat, gaat het met de andere geboden ook fout. Als wij hier de HEERE dienen op grond van eigen voorstellingen en ons dienen van God

gaan invullen zoals wij dat menen dat het moet, dan noemt de Bijbel dat een eigenwillige godsdienst. We leggen God onze eigen wil op: zo doen we het en daar moet de HEERE tevreden mee zijn. Als we als ouders die weg op gaan, nemen we onze kinderen er op mee en die nemen hun kinderen er weer op mee en die kinderen nemen hun kinderen er weer op mee. Ik geef als voorbeeld: als ouders één keer naar de kerk gaan, terwijl we twee keer de gelegenheid hebben om God op Zijn dag te dienen, zullen onze kinderen zeker niet vaker gaan, maar eerder minder. Hun kinderen gaan dan af en toe nog eens en de kinderen daarvan gaan helemaal niet meer. Is dat niet aan de gang onder ons? Hoe belangrijk zijn beide diensten op zondag!

Belofte

Nemen we als ouders onze kinderen mee in het dienen van de HEERE? Zijn we een goed voorbeeld? Pakken onze kinderen het dienen zelf ook op, door Gods genade? Om God dankbaar voor te zijn. Als we met onze kinderen en kleinkinderen bij het doopvont mogen staan of samen aan het avondmaal mogen deelnemen. Het is zo'n wonder als er gedoopt wordt in ons gezin/familie en als er aan de avondmaalstafel mogen zitten uit ons gezin en familie. Of zijn we zelf trouw in het dienen van de Heere, maar gaan onze kinderen niet meer mee? Waar ben ik in tekort geschoten? Dat is een noodsituatie. Juist omdat de HEERE belooft in dit gebod dat als we Hem liefhebben en Zijn geboden in acht nemen, dat Hij barmhartigheid doet tot in het duizendste geslacht. Hoe ruim is de HEERE, ja Hij bewijst zo graag Zijn barmhartigheid en genade. Hoe moet dat dan? Onze handen blijven vouwen op deze belofte. Om de HEERE aan Zijn belofte te

houden, al zien we het tegenovergestelde: “o HEERE, bekeer ons; o HEERE, vergeef ons; o HEERE, leidt ons; o HEERE, zie ons in genade aan; o HEERE, ga door onder ons en stop niet!” Gebeurt dat? Gaat de HEERE door? Ja! Want die belofte vindt zijn grond en basis in de Heere Jezus Christus. Hij heeft door Zijn Kruisoffer vergeving verdiend voor de zonden tegen het tweede gebod. Hij wil het ons vergeven als we het Hem belijden, wie

organisatienieuws

Wijzigingen adresboekje 2015

Er is een nieuw adresboekje uit. De volgende wijzigingen daarin doorvoeren:

- 1) de MV “Onderzoekt de Schriften” te Kesteren (blz 24) heeft een nieuwe secretaris: dhr J. Hakkenberg, Prinsenhof 7, 4041 BM Kesteren;
- 2) de MV “Boaz” Hilversum (blz 8) heeft een nieuwe penningmeester: dhr H. Hamming, L. v. Eikenrode 82, 1231 BR Loosdrecht, h.hamming@casema.nl; het emailadres van de secretaris dhr Sloeserwij is: sloeserwij1947@ziggo.nl
- 3) de MV “Onderzoekt de Schriften” te Hazerswoude (blz 19) heeft een nieuwe penningmeester: J. Buchsteiner, Rubenslaan 133, 2391 HE Hazerswoude-dorp
- 4) de secretaris van de MV “Onderzoekt de Schriften” te Klaaswaal (blz 31) is dhr A.H.van Zon, Oleanderstraat 10, 3261 BN Oud-Beijerland
- 5) de voorzitter van de MV “Calvijn” te Polsbroek (blz 22) is dhr M de Wit, Heer Willem van Egmondstraat 34, 3415 PW Polsbroek.

Met vriendelijke dank voor uw medewerking,
Ds J van Dijk, secr
e-mail: ds.j.vandijk@hetnet.nl

we ook zijn. En Hij heeft de nieuwe gehoorzaamheid verdiend, zodat we door het geloof en de werking van de Heilige Geest uit liefde en eerbied, met grote lust en met verlangen uit het tweede gebod leren leven. Hoe? Met ons hele hart, ons hele verstand, ons hele gemoed en met alle krachten. Laat de HEERE het toch zeggen, hoe Hij gediend wil worden. Opdat we dit gebod zullen doen uit dankbaarheid, tot eer van onze God en HEERE!

boekbesprekingen

“Bagage”, Bijbels dagboek onder redactie van P.J. Vergunst. Uitgeverij Boekencentrum.
Prijs € 21,50.

Dit dagboek is geschreven door een jonge generatie predikanten: ds. C.H. Hogendoorn, ds. J.M. Molenaar, ds. H.J.T. Lubbers, ds. B.J. van Assen, ds. M.P.D. Barth, ds. C.J. Overeem e.a. De meditaties zijn uit bekende en uit minder bekende Bijbelgedeelten. Ze lezen makkelijk. Ze bevatten een boodschap voor het geloofsleven en geven handreikingen voor het dagelijks leven van een christen. Elk dagboekstukje sluit af òf met een vraag òf met een opmerking òf met een gebed. Ik kwam ook tegen dat verwezen werd naar een boek om je daarin verder te verdiepen naar aanleiding van het dagboekstukje. In ieder geval: hartelijk aanbevelen! J.v.D.

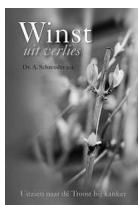

“Leren leven in overvloed”, geschreven door ds. B. van der Graaf in de Artios-reeks. Uitgeverij: Royal Jongbloed, Heerenveen.
Prijs € 12,50.

De bedoeling van dit boek is om christenen bewust te maken over het omgaan met geld en bezit. De ondertitel luidt: “over discipelschap in rijkdom en armoede”. De hoofdstukken gaan

over: discipelschap, geleend goed, de betekenis van geld, het Koninkrijk en Zijn gerechtigheid, het ware genieten, onbezorgdheid, tevredenheid, geven, duurzaamheid, maak me niet arm maar ook niet rijk, oude en nieuwe economie. De thema's worden onderbouwd vanuit het Oude Testament en Nieuw Testament, gesprekspartners worden er bij betrokken om de Bijbelse gegevens te houden tegen de geest van deze tijd, er worden handvaten aangereikt om vanuit de gemeenschap met Christus op een positieve wijze met geld en bezit om te gaan, opdat geld en bezit geen afgod worden. Dat sluipt er heel makkelijk in. Wie Christus volgt, moet voor de navolging van Hem weten wat Hij geleerd heeft over geld en bezit. Dit boek helpt ons daarbij. Hartelijk aanbevolen!

J.v.D.

Ds. A. Schreuder e.a. **Winst uit verlies.** Uitzien naar dé Troost bij kanker.
de Banier uitgeverij 2015,
€ 14,95.

De titel zegt al genoeg: dit is een boek dat gaat over mensen die in eigen of andermans leven met kanker te maken krijgen. Een aangrijpend boek maar tegelijk ook zeer pastoraal boek waarbij in de meeste hoofdstukken de auteurs uit eigen ervaring weten waar het om gaat. En anders wel vanuit de pastorale praktijk hun bevindingen met de lezer delen. De auteurs komen uit verschillende kerken. De hoofdstukken zijn niet genummerd maar bevatten een opschrift. Om een indruk te geven: 'Als ziekte je geliefde treft n.a.v. Psalm 62' (ds. A. Schreuder, GG Rijssen), 'Pastor aan het ziekbed n.a.v. Leven in de schaduw van de dood' (ds. P.C. Hoek, HHK Hoevelaken) en 'Een loflied n.a.v. Psalm 118' (ds. L. de Wit, PKN Putten). Het zegt meteen ook iets over de variatie van benaderen van dit onderwerp. De hoofdstukken worden afgewisseld met gedichten of persoonlijke ervaringen. Zo'n boek laat zich verder niet bespreken. Het moet gelezen worden! Het kán zoveel bieden én biedt zoveel voor wie er te maken kreeg en heeft. Al worden er verschillende

accenten gelegd, het gaat al de auteurs om d(D)é en d(D)ie é(E)ne t(T)roost in leven en sterven!

EdM.

overlijdensberichten

*Hij is mijn Rotssteen en mijn Heil,
mijn Hoog Vertrek.
Psalm 62 : 7*

Op Zijn tijd heeft de Heere tot Zich
genomen ons trouw en meelevend lid

DANIËL ROTH

De Heere vertrooste zijn vrouw, kinderen,
klein- en achterkleinkinderen.

Nieuwerkerk a/d IJssel, 7 november 2015

*"De HEERE is mijn Herder....."
Psalm 23 : 1a*

Met droefheid geven wij kennis van het
overlijden van ons trouwe en meelevende
lid

DIRK VAN WIKSELAAR

in de leeftijd van 83 jaar.

De HEERE vertrooste en sterke zijn kin-
deren, kleinkinderen en verdere familie.

Bestuur en leden van de
mannenvereniging
"Eben-Haëzer"

Wekerom, oktober 2015

*Gij zult mij leiden door Uw raad,
daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen”*
Ps. 73:24

Met droefheid namen we kennis van het
overlijden van ons trouw lid

HUBERT BRUIJNES

Wij herinneren ons met dankbaarheid
zijn trouw waarmee hij van 1968 af met
onze vereniging heeft meegeleefd.

De Heere vertrooste en sterke zijn vrouw
en verdere familie met Zijn nabijheid.

Bestuur en leden van de
Mannenvereniging op G.G.

Nunspeet, november 2015

*'k Zal eeuwig zingen van
Gods goedertierenheeden.*
Psalm 89:1

De Heere heeft thuisgehaald na een kort-
stondige ernstige ziekte op 11 november
2015 ons trouw en betrokken lid

HILBERTUS BIERSTEKER

op de leeftijd van 79 jaar.

De Heere vertrooste zijn vrouw, kinderen
en kleinkinderen.

Hij was een biddende man, vader en opa.

Bestuur en leden
van de Mannenvereniging
'Schrift en Belijdenis'
te Barneveld

Inhoudsopgave 2015

19

MEDITATIES:

Voortrekken

<i>“Spreek tot de Israëlieten en zeg dat zij opbreken (voorttrekken)” (Exodus 14 : 15b).....</i>	j- 3
Koop de waarheid... (Spreuken 23 : 23a)	f- 3
Het geslachte Lam... (Openbaring 5 : 9m).....	m- 3

Brandende harten

<i>“en zij zeiden tegen elkaar: was ons hart niet brandend in ons, toen Hij onderweg tot ons sprak en voor ons de Schriften opende?” Lukas 24 : 32..</i>	a- 3
--	------

Openingswoord Huishoudelijke Vergadering 11 april 2015

Ik ben met u!

<i>“En zie, Ik ben met u al de dagen, tot de voleinding van de wereld. Amen”.</i>	
Mattheüs 28 : 20.....	m/j- 3

Het onderzoeken van de Bijbel

<i>En dezen waren edeler van gezindheid dan die in Thessalonica, want zij ontvingen het Woord met grote bereidwilligheid en onderzochten dagelijks de Schriften om te zien of die dingen zo waren.</i>	
(Handelingen 17 : 11).....	j/a- 3

Ook de heidenen!

<i>En toen zij dit hoorden, waren zij gerustgesteld, en zij verheerlijkten God en zeiden: Zo heeft God dus ook aan de heidenen de bekering gegeven die tot het leven leidt. (Handelingen 11 : 18).....</i>	s- 3
--	------

Volmaakt leven?!

<i>“En moge de God van de vrede Zelf u geheel en al heiligen...” 1 Thessalonicenzen 5 : 23b.....</i>	o- 3
Openingswoord Bondsdag 2015	
God rechtvaardigt goddelozen	
<i>“Bij hem echter, die niet werkt, maar gelooft in Hem Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid”.</i>	
(Romeinen 4 : 5).....	n- 3
Góds ontzetting: brón van Kerst?!	
<i>“Omdat Hij zag dat er niemand was, ontzette Hij Zich” (Jesaja 59 : 16a)</i>	d- 3

BIJBELSTUDIES O.T.:

De vrijwillige bijdrage	
Numeri 7	j- 4
Over lamplicht en Levieten	
Numeri 8	f- 4
Leven naar Gods bevel	
Numeri 9 : 1-10 : 10.....	m- 4
David (1)	
1 Samuël 16	a- 5
David (2)	
1 Samuël 17	m/j- 5
David (3) de vriendschap met Jonathan	
1 Samuël 18	j/a- 4

David (4)		2e Gebod: "U zult voor uzelf geen beeld maken..." (Exodus 20 : 4-6)	d-14
Het eerste deel van de vlucht voor Saul			
1 Samuël 21 en 22	s- 4		
David (5)		ORGANISATIENIEUWS:	
Het tweede deel van de vlucht voor Saul		Wijzigingen adresboekje 2011.....	j-15
1 Samuël 24, 26, 27, 29, 30	o- 4	Al een vakantie geboekt?	j-15
David (6)		Telegram Zijne Majesteit de Koning en	
De ark naar Jeruzalem		Hare Majesteit de Koningin.....	j-16
2 Samuël 6	n- 6	Wijzigingen adresboekje 2011.....	f-21
David (7)		Themadagen	f-21
De zonde van David		Uitnodiging Huishoudelijke Vergadering.....	f-24
2 Samuël 11 en 12	d- 4	Jaarverslag 2014-2015	m-15
		Wijzigingen adresboekje 2011.....	m-18
BIJBELSTUDIES N.T.:		Themadag in Tholen	m-18
De prediking van de verzoening		Exploitatie-rekening 2014.....	m-19
2 Korinthe 5 : 11-21.....	j- 7	Uitnodiging Huishoudelijke Vergadering.....	m-20
Volharding		Referaat Huishoudelijke Vergadering, 11-4-2015	
2 Korinthe 6 : 1-7 : 1.....	f- 7	Onder de wapenen! (1)	a-15
Droefheid, vertroosting en blijdschap		Referaat Huishoudelijke Vergadering, 11-4-2015	
2 Korinthe 7 : 2-16.....	m- 7	Onder de wapenen! (slot)	m/j-14
Paulus als gezant van de opgestane Christus		Wijzigingen adresboekje 2011.....	m/j-17
Romeinen 1 : 1-15	a- 9	Verslag Huishoudelijke Vergadering 2015.....	j/a-14
In de schepping zien we Gods hand,		Wijzigingen adresboekje 2011.....	s-18
opdat we Hem volgen		Themadag 2015	s-18
Romeinen 1 : 16-32	m/j- 8	Uitnodiging Bondsdag 2015.....	s-20
Christus is rechtvaardig en deelt dat met		Bondsdag 2015.....	o-14
Jood en heiden		Wijzigingen adresboekje 2011.....	o-16
Romeinen 3 : 21-31	j/a- 7	Themadag Veenendaal	o-17
De vrucht van de rechtvaardigmaking		Themadag Zuid-Holland - Zuid.....	o-17
Romeinen 5 : 1-11	s- 8	De nieuwe vakantiegids is uit! VOOR ELKAAR	o-17
De doop		Lichamelijke beperking of dementie	o-17
Romeinen 6 : 1-14	o- 8	Verstandelijke beperking of jongeren met autisme	o-18
De vrijheid		Uitnodiging Bondsdag 2015.....	o-20
Romeinen 7 : 1-13	n- 9	Wijzigingen adresboekje 2011.....	n-18
Geestelijke strijd		Voor Elkaar vakantieweken	n-18
Romeinen 7 : 14-26	d- 8	Themadag Zuid-Holland - Zuid.....	n-18
		Foto-impressie Bondsdag 2015	n-20
VAN DE VOORZITTER:		Wijzigingen adresboekje 2015.....	d-17
j-11; f-11; m-10; a-11; m/j-11; j/a-10; s-11; o-11; n-12;			
d-11.			
IN THE PICTURE:		BOEKBESPREKINGEN:	
Boeken der leken	j-12	Vrouwen van reformatoren, Ds. M. van Kooten ..	f-21
Antwoord op de crisis vreeze des HEEREN	f-12	Leven in de enige troost, Dr. W. van Vlastuin	f-22
Elke kerkdienst is bijzonder genoeg!	m-11	"U bent mijn schuilplaats", Bijbels dagboek	
Eenmaal gedoopt!.....	a-12	Dagboek over de Psalmen en samengesteld	
Wat kunnen we leren van de Oude Kerk?	m/j-12	door J. Kranendonk-Gijssen	a-14
Het Woord Gods is niet gebonden!.....	j/a-11	Woorden van wijsheid, Ds. L. Terlouw.....	a-16
Profetisch elan en profetische ontdekking	s-12	Geplant aan waterstromen, Ds. Henk Poot	a-17
De kerk, geestelijk op adem of buiten adem?.....	o-12	"Christus volgen", Dr. M.A. van Willigen	a-17
Predikant en gemeente	n-13	De kerk leeft, Dr. J. Hoek (red.).....	a-18
Religie in Lunteren door de eeuwen heen	d-11	"U en uw kinderen". Prof. Dr. A. Baars.....	m/j-17
		Heilig Nijkerk, Fred van Lieburg	m/j-17
WEB:		De Refozuil onder vuur, Dr. C.S.L. Janse	m/j-18
Werkgroep educatief beraad		De eerste en tweede brief van Petrus,	
Geloofsgesprekken met kinderen	f-16	Ds. P. Molenaar	s-18
In gesprek	s-17	De Bijbel in de Lage Landen,	
		Paul Gillaerts e.a. (red.)	o-18
SERIE TIEN GEBODEN:		Tastbaar aanwezig, Ds. C.H. Hogendoorn	o-18
De aanhef van de Wet		Licht en schaduw, Octavius Winslow.....	n-18
Exodus 20 : 1-2 en Deuteronomium 5 : 6	s-15	Bagage, o.r.v. P.J. Vergunst	d-17
1e Gebod: De Heere alleen		Leren leven in overvloed, Ds. B. van der Graaf....	d-17
U zult geen andere goden voor Mijn aangezicht		Winst uit verlies, Ds. A. Schreuder.....	d-18
hebben (Exodus 20 : 3).....	n-16		
		ADVERTENTIES:	
		j-15; f-23; a-18; m/j-18; j/a-18; s-19; o-19; n-19: d-18	